

Samferdselsdepartementet

Vår dato 04.04.2018
Deres dato
Vår referanse PBO
Deres referanse 17/2054

Høring - omfanget av leveringspliktige posttjenester

Det vises til høringsbrev datert 9. januar i år.

Postens betydning for distribusjon av fagpressejournalistikk

Fagpressen har 214 medlemmer, av disse er 186 titler avhengig av postdistribusjon. Det samlede papiropplaget til Fagpressen er omlag 31 000 000 eksemplarer årlig. Gjennomsnittsfrekvensen er på 8,3 utgaver i året, og det er stor forskjell på distribusjonsfrekvens mellom de enkelte titler. Fagpressemedlemmenes papirutgaver står for vel 70% av de samlede annonseinntektene, og nær 100% av abonnementsinntektene. I praksis betyr dette at norsk fagpresse i hovedsak er papirbasert og avhengig av en god postdistribusjon.

Fagpressens distribusjonsområde

Abonnentene til Fagpressens medlemsblader bor over hele landet, både i by og bygd. Det totale opplaget er fordelt like jevnt som befolkningen i Norge. En forringelse av distribusjonstilbudet i by eller bygd, vil derfor direkte ramme fagpressens distribusjonskvalitet.

Digital utvikling

Fagpressen satser tungt på digital utvikling, men som status ovenfor beskriver, vil ikke digital distribusjon kunne overta for papirdistribusjon før den digitale transformasjonen har kommet mye lenger. Overgang til digital distribusjon vil komme først etter mange år med papirdistribusjon.

Norske aviser har gjennom de to siste år hatt et plattformnøytralt mva-regime. Det har bidratt vesentlig til veksten i digitale avisabonnenter. Fagpressen har dessverre fortsatt en differensiert løsning, med, i hovedsak, nullmoms på papirutgaver og full momsregning på digitalutgaver.

Mediemangfoldsutvalget om medienes rolle

Papirdistribuerte medier spiller en sentral rolle i samfunnet gjennom redigert formidling av nyheter, aktualiteter, fag- og dybdejournalistikk, som bidrar til og stimulerer samfunnsdebatten. Denne rollen er under kraftig press. En hovedårsak er endringer i annonsemarkedet, hvor de tradisjonelle medienes stilling trues av internasjonale aktører uten egenprodusert innhold. Facebook og Google ligger i 2018 an til å få annonseinntekter på omkring 5,2 milliarder kroner i det norske markedet. Dette er penger som er direkte flyttet fra norske journalistiske titler.

Staten har en grunnlovsfestet forpliktelse til å «legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale» (Grunnloven §100, sjette ledd). Mediepolitikk er et viktig bidrag til demokratisk infrastruktur, og må derfor ta utgangspunkt i grunnleggende samfunnsverdier og behov.

Det er gjennom de redigerte og redaktørstyrte mediene at folk får nyheter de kan stole på, og det er i disse mediene at de mange stemmene i den offentlige samtalen løftes frem slik at det er mulig å ha en rasjonell, faktabasert debatt. Fagpressejournalistikk er sentral i den sammenheng.

Mediemangfoldsutvalget sier: «Utvalgets største bekymring er at for mye av den samfunnsviktige journalistikken vil bli bygget ned og forsvinne i løpet av den korte tiden som nå eksisterer, før bærekraftige forretningsmodeller eventuelt viser seg å kunne finansiere den. Det er en risiko samfunnet ikke bør ta.»

Risikoen og kostnadene for samfunnet vil bli uakseptable dersom journalistikken skulle bli vesentlig svekket.

Forslagene

I høringsnotatet skisseres tre alternativer til dagens krav om fem dagers postomdeling pr uke:

1. 2,5 omdelingsdager i uken i tettbygde strøk og 5 omdelingsdager i spredtbygde strøk.
2. 2,5 omdelingsdager i uken i hele landet.
3. Én omdelingsdag i uken i hele landet.

Departementet foreslår å redusere kravet til omdeling av postsendinger fra 5 dager i uken til omdeling annen hver dag i hele landet fra 2020. En reduksjon av antall omdelingsdager til annen hver dag er beregnet til å redusere statens kostnader til statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester med rundt 500 mill. kr årlig fra 2020, mens besparelsen fra 2025 vil ha økt til ca. 650 mill. kr årlig.

Fagpressen anerkjenner behovet for å vurdere alternativer til dagens distribusjon, men viktige samfunnshensyn må ivaretas. Den journalistikken som norsk fagpresse representerer, er et slikt hensyn.

Negative effekter for fagpresseabonnenter

Høringsnotatet beskriver negative effekter av forslaget om omdeling annenhver dag i uken i hele landet, og mener disse er begrenset. Copenhagen Economics (CE) skriver at dette hovedsakelig gjelder aviser og medisiner, til en gruppe som CE estimerer til å utgjøre maksimalt 30–35 000 innbyggere. Fagpressen er ikke en del av vurderingen.

Fagpressen mener CE legger listen for negative effekter for høyt, og undervurderer hvor mange som vil bli berørt.

Viktige samfunnshensyn

Departementet drøfter hvordan abonnenter vil bli påvirket av forslaget om lavere omdelingsfrekvens, og mulige tiltak for omdelingen.

Her trekker departementet frem teknologisk utvikling og økt bredbåndskapasitet, i kombinasjon med at papiropplagene synker, som begrunnelse for å redusere distribusjonstilbudet. Denne situasjonen gjelder ikke for Fagpressen, hvor vi faktisk har økt papiropplaget hvert år de siste 13 årene. Det er derfor direkte feil for fagpressen i Norge at dette benyttes som begrunnelse.

Fag- og dybdejournalistikk angripes fra flere kanter

Samferdselsdepartementet benytter argumenter om økt digitalisering som begrunnelse for å redusere postdistribusjonen. Samtidig argumenterer Finansdepartementet for ikke å innføre plattformnøytral likebehandling av fagpressejournalistikk.

Konsekvensen er forverring av rammevilkårene for fagpressen, fra begge sider: Papirutgaver forespeiles færre distribusjonsdager, samtidig som det videreføres et mva-regime som er et direkte hinder for digitalisering av fagpressens viktige journalistikk.

Nær 3,5 millioner nordmenn er abonnenter eller medlemmer i en organisasjon, og mottar et fagblad som gir dem tilgang til den stadig viktigere journalistikken fra sitt yrkesområde. Dette gjelder eksempelvis innenfor helse, skole/utdanning, forskning, forsvar, samferdsel, bygg og anlegg og en rekke andre viktige samfunnsområder.

I takt med nedbyggingen av de store bredderedaksjonene i norske aviser, radio og fjernsyn, spiller redaktørredigert fag- og dybdejournalistikk en stadig viktigere rolle i å sikre det offentlige ordskiftet og samfunnsdebatten. Fagpressejournalistikk har aldri tidligere blitt så ofte og omfattende sitert, eller benyttet som grunnlag for andre mediers dekning av sentrale og viktige debatter i samfunnet, som nå. Større redaksjoner i «breddemediene» har ikke ressurser til å dekke disse vesentlige og viktige nisjeområdene i en hverdag med stram prioritering av kjerneoppgavene.

Konklusjon

- Fagpressejournalistikk er viktig og det er behov for å forbedre rammevilkårene.
- Fagjournalistikk er fortsatt i det vesentligste publisert på papir og distribuert i postkasser over hele landet.
- En reduksjon i distribusjonstilbudet vil bidra til å redusere distribusjonskvaliteten.

Fagpressen anerkjenner behovet for fremtidige endringer i postombæringen, men mener de tre utredningsalternativene innebærer en for stor reduksjon, for tidlig.

Departementet tar i sitt høringsnotat ikke nok hensyn til de negative konsekvensene en forringelse av postdistribusjonen allerede fra 2020 har for fagpressen, og til de enda større utfordringene en forringelse vil utgjøre for norske dagsaviser.

Før en ytterligere reduksjon av posttilbudet gjennomføres, må bransjen få mer tid og bedre rammevilkår som gjør det mulig å sikre digital distribusjon av fag- og dybdejournalistikken før postdistribusjonen forringes.

Det er avgjørende viktig for å sikre at fagpressejournalistikk en ikke blir redusert eller borte, at positive og negative tiltak kommer i koordinert og hensiktsmessig rekkefølge. For norsk fagpresse betyr det at også fagjournalistikk må behandles avgiftsmessig nøytralt, slik at en omlegging til digitale forretningsmodeller er mulig – før man reduserer rammevilkårene for forretningsmodellene knyttet til papir, som vi fortsatt i all hovedsak opererer i.

Vennlig hilsen

Per Brikt Olsen
Adm. direktør
Fagpressen
Akersgt. 43
0158 Oslo